

UDK 336.2

Oslobođenja bez prava na odbitak pretporeza – članci 39. i 40. Zakona o PDV-u

Jadranka Knežević, mag. oec.

Zakon o PDV-u u člancima 39. i 40. propisuje razna oslobođenja od plaćanja PDV-a, a za koja nije dopušten odbitak pretporeza. Izmjenama Zakona o PDV-u od 1. siječnja 2017. godine nadopunjene su odredbe članka 39. stavka 1. točke c) i e) Zakona, te je plaćanja PDV-a oslobođeno obavljanje medicinske njege njege u okviru bavljenja medicinskim i pomoćnim medicinskim zanimanjima, kao i usluga što ih obavljaju dentalni tehničari, a neovisno o pravnom obliku isporučitelja. Porezni obveznici koji u okviru svoje poduzetničke djelatnosti obavljaju oporezive i oslobođene isporuke dobara i usluga, obvezni su raditi postupak podjele pretporeza. Detaljnije o oslobođenjima bez prava na odbitak pretporeza u skladu s člancima 39. i 40. Zakona o PDV-u donosimo u nastavku ovog članka.

Sadržaj:

1. Uvod	64
2. Oslobođenja za određene djelatnosti od javnog interesa	64
2.1. Univerzalne poštanske usluge	64
2.2. Usluge u vezi s liječenjem i drugom zdravstvenom zaštitom	65
2.3. Usluge i isporuke povezane sa socijalnom skrbi	66
2.4. Usluge obrazovanja	66
2.5. Usluge povezane uz sport	67
2.6. Usluge u kulturi	68
3. Oslobođenja za ostale djelatnosti	68
3.1. Transakcije osiguranja i reosiguranja	68
3.2. Odobravanje kredita i zajmova	69
3.3. Isporuke građevina i zemljišta	70
3.4. Najam stambenih prostorija	71
<i>Primjer 1. - Ispravak pretporeza radi prenamjene gospodarskog dobra (nekretnine)</i>	<i>72</i>
<i>Primjer 2. - Ispravak pretporeza kod isporuke gospodarskog dobra (nekretnine)</i>	<i>72</i>
4. Podjela pretporeza	72

1. Uvod

Člankom 39. Zakona o porezu na dodanu vrijednost¹ (u nastavku teksta: Zakon o PDV-u) propisuju se brojna oslobođenja za određene djelatnosti od javnog interesa, dok se člankom 40. propisuju razna ostala oslobođenja.

U skladu s člankom 58. stavkom 4. Zakona o PDV-u porezni obveznik ne može odbiti pretporez sadržan u računima za primljena dobra i obavljene usluge što ih koristi za oslobođene isporuke dobara i usluga prema člancima 39. i 40. istog Zakona. Ako isti porezni obveznik pored oslobođenih isporuka dobara i usluga obavlja i oporezive isporuke dobara i usluga, odbitak pretporeza može obaviti samo za oporezive isporuke dobara i usluga.

U skladu s člankom 62. stavka 1. Zakona o PDV-u, porezni obveznik koji ujedno obavlja oporezive isporuke i isporuke oslobođene PDV-a bez prava na odbitak pretporeza, te koristi dobra i usluge u okviru svoje gospodarske djelatnosti za isporuke dobara i obavljanje usluga po kojima je dopušten odbitak pretporeza i za isporuke dobara i usluga po kojima je isključen odbitak pretporeza, treba iznose pretporeza podijeliti na dio koji se može odbiti i na dio koje se ne može odbiti. Porezni obveznik treba utvrditi koje primljene isporuke dobara i usluga koristi za obavljanje isporuka za koje može odbiti pretporez, koje za obavljanje isporuka za koje ne može odbiti pretporez, a koje ne može pripisati isključivo jednim ili drugim. Podjelu ulaznog pretporeza porezni obveznik će raditi samo po onim ulaznim računima koji se odnose na nabavu dobara i usluga koja se koriste ujedno za obavljanje oporezivih i oslobođenih isporuka.

2. Oslobođenja za određene djelatnosti od javnog interesa

U skladu s odredbama članka 39. Zakona o PDV-u, oslobođene su oporezivanja PDV-om djelatnosti od javnog interesa, a to su sljedeće djelatnosti:

- a) univerzalna poštanska usluga i s njom povezane isporuke pratećih dobara osim prijevoza putnika i telekomunikacijskih usluga,
- b) bolnička i medicinska njega i s time usko povezane djelatnosti koje obavljaju tijela s javnim ovlastima ili koje, u uvjetima koji su u socijalnom smislu slični uvjetima koji se primjenjuju na tijela s javnim ovlastima, obavljaju bolnice, centri za liječenje ili medicinsku dijagnostiku i druge priznate ustanove slične prirode,
- c) obavljanje medicinske njege u okviru bavljenja medicinskim i pomoćnim medicinskim zanimanjima, neovisno o pravnom obliku,
- d) isporuke ljudskih organa, krvi i majčinog mlijeka,
- e) usluge što ih obavljaju dentalni tehničari te isporuka zubnih/protetskih nadomjestaka koje isporučuju dentalni tehničari i doktori dentalne medicine, neovisno o pravnom obliku,
- f) usluge što ih za svoje članove obavljaju udruženja osoba koja obavljaju djelatnosti oslobođene PDV-a ili za koje nisu porezni obveznici, ako su te usluge namijenjene neposredno za obavljanje njihove djelatnosti, uz uvjet da ta udruženja od svojih članova za obavljene usluge zahtijevaju samo nadoknadu njihova dijela ukupnih troškova i da takvo oslobođenje ne dovodi do narušavanja načela tržišnog natjecanja,
- g) usluge i isporuke dobara povezane sa socijalnom skrbi, uključujući one što ih obavljaju i isporučuju domovi za starije i

nemoćne osobe, ustanove, tijela s javnim ovlastima ili druge osobe slične prirode,

- h) usluge i isporuke dobara povezane sa zaštitom djece i mladeži što ih obavljaju ustanove, tijela s javnim ovlastima ili druge osobe slične prirode,
- i) obrazovanje djece i mladeži, školsko ili sveučilišno obrazovanje, stručno osposobljavanje i prekvalifikacija, uključujući s time usko povezane usluge i dobra, koje obavljaju tijela s javnim ovlastima ili druge osobe, koje imaju slične ciljeve,
- j) nastava što je privatno održavaju nastavnici i koja obuhvaća osnovnoškolsko, srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje,
- k) ustupanje osoblja vjerskih ili filozofskih institucija u svrhe propisane točkama b), g), h) i i) ovoga članka kojima je cilj duhovna skrb,
- l) usluge i s njima usko povezane isporuke dobara koje neprofitne pravne osobe čiji su ciljevi političke, sindikalne, vjerske, domoljubne, filozofske, dobrotvorne ili druge općekorisne naravi obavljaju svojim članovima u njihovom zajedničkom interesu u zamjenu za članarinu utvrđenu u skladu s pravilima tih osoba, pod uvjetom da to oslobođenje neće narušiti načela tržišnog natjecanja,
- m) usluge usko povezane uz sport ili tjelesni odgoj što ih obavljaju neprofitne pravne osobe osobama koje se bave sportom ili sudjeluju u tjelesnom odgoju,
- n) usluge u kulturi i s njima usko povezane isporuke dobara, koje obavljaju ustanove u kulturi, tijela s javnim ovlastima ili druge pravne osobe u kulturi,
- o) usluge i isporuke dobara koje obavljaju pravne osobe čije su djelatnosti oslobođene PDV-a u skladu s odredbama točaka b), g), h), i), l), m) i n) ovoga članka u vezi s događanjima organiziranim za prikupljanje sredstava isključivo u njihovu korist, pod uvjetom da oslobođenje neće narušiti načela tržišnog natjecanja,
- p) usluge prijevoza bolesnih ili ozlijeđenih osoba u vozilima posebno izrađenima za tu svrhu koje obavljaju ovlaštene osobe,
- r) djelatnosti javnog radija i televizije, osim komercijalnih.

Obavljene usluge se evidentiraju u sljedećim evidencijama i obrascima:

- Knjiga izdanih - izlaznih računa (stupac 14 – ne podliježe oporezivanju i oslobođeno PDV-a u tuzemstvu),
- Obrazac PDV (pozicija I.8. – Tuzemne isporuke).

2.1. Univerzalne poštanske usluge

U skladu s člankom 39. stavkom 1. točkom a) Zakona o PDV-u i člankom 48. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost² (u nastavku teksta: Pravilnik o PDV-u) univerzalne poštanske usluge i s njom povezane isporuke pratećih dobara, osim prijevoza putnika i telekomunikacijskih usluga, u skladu s posebnim propisima o poštanskoj djelatnosti oslobođene su plaćanja PDV-a. Pod isporukama pratećih dobara podrazumijevaju se dobra izravno vezana uz obavljanje univerzalnih poštanskih usluga kao što su obrasci vezani uz prijem, prijenos i dostavu pošiljaka, dopisnice sa iskazanom nominalnom vrijednosti za univerzalne poštanske usluge i slično.

Također, plaćanja PDV-a oslobođena je isporuka poštanskih maraka po nominalnoj vrijednosti kojima se plaćaju poštanske usluge te isporuka državnih i drugih sličnih biljega.

1 Nar. nov. br. 73/13, 99/13 - Rješenje USRH i 148/13, 153/13, 143/14 i 115/16

2 Nar. nov. br. 79/13, 85/13, 160/13, 35/14, 157/14, 130/15, 1/17, 41/17 i 128/17

Za poštanske usluge je Ministarstvo financija, Središnji ured Porezne uprave izdalo mišljenje³ iz kojeg navodimo:

„... 3. Usluge direktnog pristupa koje hrvatskom poreznom obvezniku zaračunavaju porezni obveznici iz drugih država članica za univerzalne poštanske usluge oslobođene su plaćanja PDV-a, pa porezni obveznik primatelj takve usluge nije obavezan temeljem računa kojeg mu je izdao porezni obveznik iz druge države članice obračunati i platiti PDV.

Nadalje usluge direktnog pristupa koje su hrvatskom poreznom obvezniku zaračunali porezni obveznici iz drugih država članica za poštanske usluge koje nisu univerzalne podliježu PDV-u, pa je hrvatski porezni obveznik primatelj takve usluge obavezan u skladu s člankom 75. stavkom 1. točkom 6. Zakona obračunati i platiti PDV.

U vezi prava na odbitak pret poreza napominjemo da je člankom 62. stavkom 1. Zakona propisano ako porezni obveznik koristi dobra i usluge koje su mu obavljene, djelomično za isporuke dobara i usluga za koje je dopušten odbitak pret poreza u skladu s odredbama Zakona i za obavljanje isporuka dobara i usluga za koje nije dopušten odbitak pret poreza, tada može odbiti samo onaj dio pret poreza koji se odnosi na transakcije za koje je dopušten odbitak pret poreza.

Prema tome, porezni obveznik podjelu pret poreza primjenjuje za sve isporuke koje su mu obavljene, a koje ne može izravno pripisati oslobođenoj ili oporezivoj djelatnosti. Stoga porezni obveznik ukupni odbitak PDV-a može koristiti samo za dobra i usluge koje su mu obavljene, a koje koristi isključivo za oporezivu djelatnost.“

2.2. Usluge u vezi s liječenjem i drugom zdravstvenom zaštitom

Oslobođenja u vezi s liječenjem i drugom zdravstvenom zaštitom propisana su člankom 39. stavkom 1. točkama b), c), d) i e) i člancima 50. do 54. Pravilnika o PDV-u. Izmjenama Zakona o PDV-u od 1. siječnja 2017. godine nadopunjene su odredbe članka 39. stavka 1. točke c) i e) Zakona, te je plaćanja PDV-a oslobođeno obavljanje medicinske njege u okviru bavljenja medicinskim i pomoćnim medicinskim zanimanjima, kao i usluga što ih obavljaju dentalni tehničari, a neovisno o pravnom obliku isporučitelja. Ministarstvo financija, Središnji ured Porezne uprave je izdalo nekoliko mišljenja sa pojašnjenjem o čemu više donosimo u nastavku ovog članka.

ističemo...

PDV se ne plaća na usluge bolničke i medicinske njege i s time usko povezane usluge i isporuke dobara koje obavljaju tijela s javnim ovlastima, ili koje, u uvjetima koji su u socijalnom smislu slični uvjetima koji se primjenjuju na tijela s javnim ovlastima obavljaju osobito zdravstvene ustanove: domovi zdravlja, hitna medicinska pomoć, poliklinike, opće i specijalne bolnice i klinike.

Ove isporuke dobara i obavljene usluge kao i usluge zdravstvene njege koje obavljaju zdravstvene ustanove za njegu u kući oslobođene su plaćanja PDV-a i u slučaju kad ih obavljaju tijela odnosno

pravne osobe s javnim ovlastima ili druge organizacije slične prirode na temelju javnih ovlasti.

Pod uslugama u vezi s liječenjem, koje su oslobođene plaćanja PDV-a smatraju se: usluge boravka i prehrane bolesnika te smještaja roditelja uz djecu za vrijeme bolničkog liječenja na temelju uputnice za bolničko liječenje prema posebnim propisima, usluge ustanova koje obavljaju javnozdravstvenu djelatnost koje su izravno povezane s liječenjem i zdravstvenom njegom kao što je provođenje higijensko-epidemiološko zdravstvene zaštite stanovništva, usluge izdavanja i produljivanja zdravstvenih iskaznica, usluge cijepjenja, provođenje programa u vezi s izvanbolničkim liječenjem, provođenje izvanbolničke specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite i slično.

Uslugama u vezi s liječenjem, koje NISU oslobođene plaćanja PDV-a smatraju se:

- usluge koje nisu povezane s liječenjem i zdravstvenom njegom osobito najam i korištenje prostora u sklopu bolnica, domova zdravlja, lječilišta i sličnih ustanova, razne doplate za smještaj ili za korištenje televizora, telefona i interneta, dodatne usluge praonice i parkiranja u sklopu bolnica, lječilišta i sličnih ustanova, športsko-rekreativne usluge u sklopu lječilišta kao što su najam bicikla, korištenje bazena ili sportskih terena i slično,
- usluge koje se ne obavljaju u svrhu zdravstvene zaštite kao što su zdravstveni pregledi u vezi s utvrđivanjem sposobnosti za držanje i nošenje oružja, zdravstveni pregledi o sposobnosti za upravljanje motornim vozilima, vještačenja za sudske i druge postupke kao što je utvrđivanje očitstva, razne usluge analiza tla, ispravnosti voda, predmeta opće uporabe, usluge ispitivanja zraka, izobrazba zdravstvenih i drugih radnika i ostale slične usluge ustanova koje obavljaju javnozdravstvenu djelatnost.

U skladu s člankom 39. stavkom 1. točkom c) Zakona o PDV-u, **oslobođeno je oporezivanja PDV-om obavljanje medicinske njege u okviru bavljenja medicinskim i pomoćnim medicinskim zanimanjima, neovisno o pravnom obliku.** Tu spadaju usluge i isporuke dobara doktora medicine, doktora stomatologije ili dentalne medicine, medicinskih sestara, primalja, fizioterapeuta, psihologa i usluge biokemijskih laboratorija povezane s liječenjem, ako se obavljaju prema posebnim propisima koji uređuju njihovu djelatnost.

PDV se ne plaća niti na isporuke ljudskih organa i krvi, obavljene u svrhu liječenja prema posebnim propisima, te na isporuke majčinog mlijeka (članak 39. stavak 1. točka d) Zakona o PDV-u i članak 52. Pravilnika o PDV-u).

Usluge što ih obavljaju dentalni tehničari te zubni/protetski nadomjesci koje isporučuju dentalni tehničari i doktori dentalne medicine, oslobođene su plaćanja PDV-a, ako se obavljaju u skladu s posebnim propisima koji uređuju njihovu djelatnost i to neovisno o pravnom obliku.

Ministarstvo financija, Središnji ured Porezne uprave je izdalo pojašnjenje poreznog tretmana isporuka zdravstvenih usluga koje obavi trgovačko društvo⁴ iz kojeg navodimo:

3 Broj klase: 410-19/13-01/343, Ur. broj: 513B9-07-21-01/13-3, Zagreb, 30.09.2013.

4 Broj klase: 410-19/16-02/155, Ur. broj: 513-07-21-01/17-4, Zagreb, 30.01.2017.

„... Zdravstvene usluge koje trgovačko društvo obavi u istim uvjetima u kojima se te usluge obavljaju u bolnicama i drugim zdravstvenim ustanovama, primjerice specijalnim bolnicama, poliklinikama, domovima zdravlja obuhvaćene su odredbama članka 39. stavka 1. točke b) Zakona o PDV-u, međutim oporezive su PDV-om jer se trgovačka društva osnivaju radi ostvarivanja dobiti te se ne smatraju ostalim osobama iz članka 39. stavka 3. Zakona o PDV-u. Stoga se na njih ne može primijeniti oslobođenje od plaćanja PDV-a iz točke c) Zakona o PDV-u.“

Zdravstvene usluge koje trgovačko društvo obavi izvan bolničkih uvjeta, odnosno izvan uvjeta u kojima te usluge obavljaju zdravstvene ustanove, primjerice u stanu pružatelja usluga, stanu pacijenta ili na nekom drugom mjestu oslobođene su plaćanja PDV-a prema članku 39. stavku 1. točki c) Zakona o PDV-u, ako ih obavljaju kvalificirane osobe.

Usluge dentalnih tehničara i isporuke zubnih/protetskih nadomjestaka koje isporučuju dentalni tehničari i doktori dentalne medicine u okviru trgovačkog društva obuhvaćene su odredbama članka 39. stavka 1. točke b) Zakona o PDV-u obzirom da se obavljaju u uvjetima u kojima se te isporuke obavljaju zdravstvene ustanove (primjerice dentalni laboratoriji u poliklinikama), međutim oporezive su PDV-om jer se trgovačka društva osnivaju radi ostvarivanja dobiti te se ne smatraju ostalim osobama iz članka 39. stavka 3. Zakona o PDV-u. Stoga se na njih ne može primijeniti oslobođenje od plaćanja PDV-a iz točke e) Zakona o PDV-u.“

ističemo...

Znači, ako trgovačka društva obavljaju usluge što ih obavljaju dentalni tehničari te isporuka zubnih/protetskih nadomjestaka koje isporučuju dentalni tehničari i doktori dentalne medicine kako je to propisano člankom 39. stavkom 1. točkom e) Zakona o PDV-u, oporezive su PDV-om, jer se trgovačka društva osnivaju radi ostvarivanja dobiti.

2.3. Usluge i isporuke povezane sa socijalnom skrbi

Oslobođene su plaćanja PDV-a usluge i isporuke dobara povezane sa socijalnom skrbi, uključujući one što ih obavljaju i isporučuju domovi za starije i nemoćne osobe (članak 39. stavak 1. točka g) Zakona o PDV-u i članak 56. Pravilnika o PDV-u). Ove isporuke su oslobođene kada ih obavljaju obiteljski domovi, ustanove, tijela s javnim ovlastima ili druge organizacije sukladno posebnim propisima na području socijalne skrbi, a to su sve one usluge i isporuke dobara kojima se korisnicima socijalne skrbi osigurava stanovanje, prehrana, briga o zdravlju, odgoj i obrazovanje, psihosocijalna rehabilitacija, njega i druge slične potrebe.

Oslobođene su plaćanja PDV-a i usluge i isporuke dobara povezane sa zaštitom djece i mladeži što ih obavljaju ustanove, tijela s javnim ovlastima ili druge organizacije sukladno propisima na području socijalne skrbi (članak 39. stavak 1. točka h) Zakona o PDV-u i članak 57. Pravilnika o PDV-u).

Za pružanje usluga socijalne skrbi za stare i nemoćne osobe i osobe s invaliditetom Ministarstvo financija, Središnji ured Porezne uprave je izdalo službeno mišljenje⁵ iz kojeg navodimo:

5 Broj klase: 410-19/13-01/163, Ur. broj: 513-07-21-01/13-02, Zagreb, 15.07.2013

„Porezni obveznik iz dostavnog popisa obratio se upitom u vezi oslobođenja za pružanje usluga socijalne skrbi za stare i nemoćne osobe i osobe s invaliditetom. Naime, podnositelj upita navodi da ima registrirano trgovačko društvo kojem je osnovna djelatnost pružanje usluga za stare i nemoćne osobe i osobe s invaliditetom, stoga nam je upućeno pitanje ima li navedeno društvo obvezu ulaska u sustav PDV-a.“

U vezi navedenoga odgovaramo u nastavku.

Odredbama članka 90. stavka 1. Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Narodne novine broj 73/13, u daljnjem tekstu: Zakon) propisano je da se malim poreznim obveznikom u smislu ovoga Zakona smatra pravna osoba sa sjedištem, stalnom poslovnom jedinicom, odnosno fizička osoba s prebivalištem ili uobičajenim boravištem u tuzemstvu, čija vrijednost isporuka dobara ili obavljenih usluga u prethodnoj kalendarskoj godini nije bila veća od 230.000,00 kuna. Stavkom 2. istog članka propisano je da je navedeni porezni obveznik oslobođen plaćanja PDV-a na isporuke dobara ili usluga, nema pravo iskazivati PDV na izdanim računima i nema pravo na odbitak pretporeza. Stavkom 3. istog članka je pak propisano da takav porezni obveznik može od Porezne uprave zatražiti da se na njega ne primjenjuje stavak 2. toga članka. Porezna uprava to utvrđuje rješenjem koje ga obvezuje sljedećih pet kalendarskih godina na redovni postupak oporezivanja prema Zakonu.

Obzirom da iz upita zaključujemo da će jedina djelatnost poreznog obveznika biti pružanje usluga socijalne skrbi, iz odredbi članka 39. stavka 1. točke g) Zakona i članka 56. stavka 1. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost (Narodne novine broj 79/13 i 85/13, u daljnjem tekstu: Pravilnik) proizlazi da su plaćanja PDV-a oslobođene usluge i isporuke dobara povezane sa socijalnom skrbi, uključujući one što ih obavljaju i isporučuju domovi za starije i nemoćne osobe. Plaćanja PDV-a oslobođene su ove isporuke i kad ih obavljaju, obiteljski domovi, ustanove, tijela s javnim ovlastima ili druge organizacije sukladno posebnim propisima na području socijalne skrbi. Nadalje, člankom 56. stavkom 2. Pravilnika propisano je da se uslugama i isporukama dobara iz stavka 1. ovoga članka smatraju sve one usluge i isporuke dobara koje se mogu obavljati prema posebnim propisima iz područja socijalne skrbi kojima se korisnicima socijalne skrbi osigurava stanovanje, prehrana, briga o zdravlju, odgoj i obrazovanje, psihosocijalna rehabilitacija, njega i druge slične potrebe.

Obzirom na navedeno, u slučaju da usluge skrbi za starije i nemoćne osobe, te osobe s invaliditetom obavlja trgovačko društvo, koje nije navedeno u članku 56. Pravilnika i na koje nisu prenijete javne ovlasti, smatrat će se da ono obavlja oporezivu gospodarsku djelatnost te će biti obvezno upisati se u registar obveznika poreza na dodanu vrijednost ako je vrijednost njegovih oporezivih isporuka u prethodnoj kalendarskoj godini bila veća od 230.000,00 kuna.“

Znači, ako usluge skrbi za starije i nemoćne osobe, te osobe s invaliditetom obavlja trgovačko društvo, na koje nisu prenijete javne ovlasti, takve usluge smatrat će se uslugama oporezivim PDV-om, te nakon prelaska praga oporezivih isporuka u prethodnoj kalendarskoj godini od 300.000,00 kuna, biti će obvezni upisati se u registar obveznika poreza na dodanu vrijednost.

2.4. Usluge obrazovanja

Oslobođenje od plaćanja PDV-a za usluge obrazovanja propisano je odredbama članka 39. stavka 1. točke i) Zakona o PDV-u i članka

58. Pravilnika o PDV-u. **PDV se ne plaća na obrazovanje djece i mladeži, predškolsko, školsko ili sveučilišno obrazovanje, stručno osposobljavanje i prekvalifikaciju, uključujući s time usko povezane usluge i dobra, koje obavljaju tijela s javnim ovlastima ili druge osobe**, koje imaju slične ciljeve u skladu s posebnim propisima koji uređuju obavljanje djelatnosti obrazovanja.

Također su oslobođene plaćanja PDV-a usluge posredovanja u zapošljavanju studenata i učenika, organizaciji prehrane studenata i smještaju studenata, isporuka dobara izravno vezana uz smještaj i prehrana učenika u učeničkim i studenata u studentskim domovima, te isporuka obroka u vezi s predškolskim i osnovnoškolskim obrazovanjem.

Oslobođeno je od plaćanja PDV-a i nastava koju privatno održavaju nastavnici i koja obuhvaća osnovnoškolsko, srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje ako nastavu u tim ustanovama obavljaju fizičke osobe (nastavnici ili predavači) prema unaprijed ugovorenoj satnici i rasporedu, isključivo prema nastavnim planovima i programima verificiranim od strane Ministarstva znanosti obrazovanja i športa. Oslobođenje se odnosi i na naknadu za održavanje ispita i konzultacija usko vezanih za izvođenje ugovorenog plana i programa nastave.

Usluge ljetnog smještaja učenika odnosno studenata u učeničkim i studentskim domovima, te smještaja osoba koje nisu učenici ili studenti nije oslobođeno plaćanja PDV-a.

Znači, **oslobođenje za usluge obrazovanja odnosi se samo na obrazovanje u vezi s nastavnim programima koje donose odnosno odobre nadležna ministarstva.**

Oslobođenje od PDV-a NE primjenjuje se na isporuke iz članka 39. stavka 1. točke i) Zakona odnosno članka 58. stavka 1. Pravilnika u slučaju kada ih obavljaju trgovačka društva koja su obveznici poreza na dobit, obzirom da trgovačka društva nisu navedena u članku 39. stavku 1. točki i) Zakona. Više o tome kada se primjenjuje oslobođenje od plaćanja PDV-a, a kada ne, očitovao se Ministarstvo financija, Središnji ured Porezne uprave⁶ iz kojeg navodimo:

...“ PDV-a je sukladno članku 39. stavku 1. točki j) Zakona oslobođena i nastava što je privatno održavaju nastavnici i koja obuhvaća osnovnoškolsko, srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje, ako nastavu u tim ustanovama obavljaju fizičke osobe (nastavnici ili predavači) prema unaprijed ugovorenoj satnici i rasporedu, isključivo prema nastavnim planovima i programima verificiranim od strane Ministarstva znanosti obrazovanja i športa. Oslobođenje se odnosi i na naknadu za održavanje ispita i konzultacija usko vezanih za izvođenje ugovorenog plana i programa nastave.

Prema tome usluge obrazovanja djece i mladeži, školskog ili sveučilišnog obrazovanja, stručnog osposobljavanja i prekvalifikacije, uključujući s time usko povezane usluge i dobra oslobođene su PDV kada ih obavljaju tijela s javnim ovlastima ili druge osobe, koje imaju slične ciljeve u skladu s posebnim propisima koji uređuju obavljanje djelatnosti obrazovanja.

U skladu s navedenim, oslobođenje od PDV-a ne primjenjuje se na isporuke iz članka 39. stavka 1. točke i) Zakona odnosno članka 58. stavka 1. Pravilnika u slučaju kada ih obavljaju trgovačka društva koja su obveznici poreza na dobit, obzirom da trgovačka društva nisu navedena u članku 39. stavku 1. točki i) Zakona.

Što se tiče privatnih ustanova, potrebno je napomenuti da privatne ustanove koje obavljaju isporuke iz članka 39. stavka 1. točke i) Zakona mogu na te isporuke primjenjivati oslobođenje od plaćanja PDV-a neovisno o tome da li su obveznici poreza na dobit ili nisu, te neovisno o tome da li ostvarenu dobit dijele ili ne.

U vezi poreznog tretmana raznih tečajeva skrećemo pažnju da se prema odredbama Zakona i Pravilnika tečajevi kao što su primjerice tečaj šivanja, slikanja, sviranja glazbenih instrumenata uključujući tečajeve stranih jezika kao i sve ostale komercijalne programe (razni seminari, radionice i slično) kojima se u skladu s posebnim propisima koji uređuju obavljanje djelatnosti obrazovanja ne postiže formalno obrazovanje ne smatraju uslugama iz članka 39. stavka 1. točke i) Zakona odnosno članka 58. stavka 1. Pravilnika.“

2.5. Usluge povezane uz sport

Oslobođenje od plaćanja PDV-a za usluge usko povezane uz sport ili tjelesni odgoj što ih obavljaju neprofitne pravne osobe osobama koje se bave sportom ili sudjeluju u tjelesnom odgoju propisano je odredbama članka 39. stavka 1. točke m) Zakona o PDV-u i članka 63.a Pravilnika o PDV-u. Primatelji usluga iz članka 39. stavka 1. točke m) Zakona su osobe koje se sportom ili tjelesnim odgojem bave profesionalno ili amaterski sukladno članku 63.a Pravilnika o PDV-u.

Pod neprofitnim pravnim osobama koje se bave sportom ili sudjeluju u tjelesnom odgoju smatraju se ustanove, tijela državne uprave, tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave, sportski klubovi, njihovi savezi i udruženja.

U skladu s člankom 39. stavkom 3. Zakona o PDV-u oslobođene su usluge povezane uz sport ako ih obavljaju ostale osobe na koje nisu prenijete javne ovlasti, pod uvjetom da ne teže ostvarivanju dobiti te ako se dobit ipak ostvari da se ne raspodjeljuje, nego se koristi za nastavak ili poboljšanje obavljanja usluga.

Prema odredbama članka 18. Zakona o sportu⁷ sportske djelatnosti su sudjelovanje u sportskom natjecanju, sportska priprema, sportska rekreacija, sportska poduka, organiziranje i vođenje sportskog natjecanja te upravljanje i održavanje sportske građevine.

Kotizacije za klubove koji sudjeluju na sportskim natjecanjima koje sportski savezi koji organiziraju i provode natjecanja, zaračunavaju sportskim klubovima prilikom nastupa na natjecanjima, oslobođene su plaćanja PDV-a u skladu s odredbama članka 39. stavka 1. točke m) Zakona o PDV-u o čemu se očitovao i Ministarstvo financija, Središnji ured Porezne uprave u mišljenju⁸.

Oslobođeno je plaćanja PDV-a ako grad daje na korištenje uz naknadu sportske objekte klubovima koji se sportom ili tjelesnim odgojem bave profesionalno ili amaterski⁹.

Zaključno, oslobođeno je plaćanja PDV-a usluga davanja sportskog objekta na korištenje u svrhu organiziranja sportskog natjecanja, treninga ili nastave tjelesnog odgoja, ako ju obavljaju neprofitne pravne osobe, kao što su ustanove ili sportski klubovi, pod uvjetom da ne teže ostvarivanju dobiti te ako se dobit ipak ostvari da se ne raspodjeljuje, nego se koristi za nastavak ili poboljšanje obavljanja usluga.

Nisu oslobođene usluge povezane uz sport ili tjelesni odgoj ako se obavljaju u okviru trgovačkog društva, jer se trgovačka društva

7 Nar. nov. br 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15 i 19/16

8 Broj klase: 410-19/14-01/679, Ur. broj: 513-07-21-01/15-4, Zagreb, 30.09.2015.

9 Broj klase: 410-19/13-01/312, Ur. broj: 513-07-21-01/14-27, Zagreb, 31.01.2014.

6 Broj klase: 410-19/13-01/208, Ur. broj: 513-07-21-01/13-8, Zagreb, 03.09.2013.

osnivaju za samostalno i trajno obavljanje djelatnosti radi ostvarivanja dobiti proizvodnjom, prometom dobara ili pružanjem usluga na tržištu. O svemu naprijed navedenom se očitovalo i Ministarstvo financija, Središnji ured Porezne uprave u svom mišljenju¹⁰.

2.6. Usluge u kulturi

Oslobođenje od plaćanja PDV-a za usluge u kulturi propisano je odredbama članka 39. stavka 1. točke n) Zakona o PDV-u i članka 61. Pravilnika o PDV-u. **PDV se ne plaća na usluge u kulturi i s njima usko povezane isporuke dobara koje obavljaju ustanove u kulturi, tijela s javnim ovlastima ili druge pravne osobe u kulturi** kada ih obavljaju muzeji, galerije, arhive, knjižnice, kazališta, orkestri i druge glazbeno-scenske te konzervatorske i restauratorske ustanove, ustanove za zaštitu spomenika kulture, umjetničkih organizacija uz uvjet da djelatnost obavljaju u skladu s posebnim propisima koji uređuju obavljanje tih djelatnosti.

Umjetničke organizacije upisane u Registar umjetničkih organizacija pri Ministarstvu kulture smatraju se tijelima s javnim ovlastima ili drugim pravnim osobama u kulturi.

Nisu oslobođene od plaćanja PDV-a usluge i isporuke dobara koje ustanove u kulturi, tijela s javnim ovlastima ili druge pravne osobe za trajnu naobrazbu i kulturu obavljaju kao komercijalne programe (razni tečajevi, radionice i slično).

Pored naprijed navedenih oslobođenja u članku 39. propisana su i još neka oslobođenja kao što su usluge što ih za svoje članove obavljaju udruženja osoba koja obavljaju djelatnosti oslobođene PDV-a, usluge prijevoza bolesnih ili ozlijeđenih osoba, ustupanje osoblja vjerskih ili filozofskih institucija, obavljanje djelatnosti javnog radija i televizije i druga.

3. Oslobođenja za ostale djelatnosti

Člankom 40. stavkom 1. Zakona o PDV-u propisana su sljedeća oslobođenja od plaćanja PDV-a:

- a) transakcije osiguranja i reosiguranja, uključujući s njima povezane usluge što ih obavljaju posrednici u osiguranju i reosiguranju i zastupnici u osiguranju,
- b) odobravanje kredita i zajmova, uključujući i posredovanje u tim poslovima te upravljanje kreditima ili zajmovima kada to čini osoba koja ih odobrava,
- c) ugovaranje kreditnih garancija i svi drugi poslovi po kreditnim garancijama ili kojemu drugom osiguranju novca te upravljanje kreditnim garancijama kada to čini osoba koja odobrava kredit,
- d) transakcije, uključujući posredovanje, u vezi sa štednim, tekućim i žiroračunima, plaćanjima, transferima, dugovima, čekovima i drugim prenosivim instrumentima, osim naplate duga,
- e) transakcije, uključujući posredovanje, u vezi s valutama, novčanica i kovanicama koje se koriste kao zakonsko sredstvo plaćanja, osim kolekcionarskih predmeta, odnosno kovanica od zlata, srebra ili drugog metala te novčanica koje se u pravilu ne koriste kao zakonsko sredstvo plaćanja ili kovanica od numizmatičkog interesa,
- f) transakcije, uključujući posredovanje, osim upravljanja i pohrane, u vezi s dionicama, udjelima u trgovačkim društvima ili udruženjima, obveznicama i drugim vrijednosnim papirima, uz iznimku dokumenata kojima se utvrđuje neko pravo nad dobrima te prava ili vrijednosnih papira kojima se utvrđuju određena prava na nekretninama,
- g) usluge upravljanja investicijskim fondovima,

- h) isporuka poštanskih maraka po nominalnoj vrijednosti za poštanske usluge u tuzemstvu te državnih i drugih sličnih biljega,
- i) priređivanje lutrijskih igara, igara na sreću u casinima, igara klađenja i igara na sreću na automatima,
- j) isporuka građevina ili njihovih dijelova i zemljišta na kojem se one nalaze, osim isporuka prije prvog nastanjenja odnosno korištenja ili isporuka kod kojih od datuma prvog nastanjenja odnosno korištenja do datuma sljedeće isporuke nije proteklo više od dvije godine. Građevinom u smislu ovoga Zakona smatra se objekt pričvršćen za zemlju ili učvršćen u zemlji,
- k) isporuka zemljišta, osim građevinskog zemljišta,
- l) najam stambenih prostorija.

Obavljene isporuke se evidentiraju u sljedećim evidencijama i obrascima:

- Knjiga izdanih - izlaznih računa (stupac 14 – ne podliježe oporezivanju i oslobođeno PDV-a u tuzemstvu),
- Obrazac PDV (pozicija I.8. – Tuzemne isporuke).

3.1. Transakcije osiguranja i reosiguranja

Transakcije u vezi s osiguranjem i reo siguranjem oslobođene su plaćanja PDV-a (članak 40. stavak 1. točka a) Zakona o PDV-u i članak 65. Pravilnika o PDV-u). Osim obveznih socijalnih osiguranja, u poslove osiguranja spadaju sklapanje i ispunjavanje ugovora o neživotnom i životnom osiguranju. Također, oslobođene su plaćanja PDV-a usluge povezane s osiguranjem i reosiguranjem koje obavljaju posrednici u osiguranju i reosiguranju te zastupnici u osiguranju. **Procjena štete nije usluga koja je oslobođena plaćanja PDV-a.**

Ako dolazi do prefakturiranja troška osiguranja korisniku osiguranja, porezni tretman ovisi o tome prefakturira li se taj trošak u stvarno nastalom iznosu bez dodavanja marže korisniku ili ne. Prilikom prefakturiranja troška osiguranja ako se trošak prefakturira bez dodavanja marže isto je oslobođeno PDV-a u skladu u člankom 40. stavak 1. točka a) Zakona o PDV-u, odnosno oporezivo je PDV-om ako se trošak osiguranja prefakturira sa maržom. Navedeno je potvrđeno i službenim mišljenjem¹¹ Ministarstva financija, Središnji ured Porezne uprave iz kojeg navodimo:

„...Prema odredbama članka 40. stavka 1. točke a) Zakona, plaćanja PDV-a su oslobođene transakcije osiguranja i reosiguranja, uključujući s njima povezane usluge što ih obavljaju posrednici u osiguranju i reosiguranju i zastupnici u osiguranju.

Sukladno presudi Suda Europske unije u predmetu C-224/11 od 17. siječnja 2013. godine (leasing društvo BGZ Leasing sp. z.o.o.), leasing društvo može primijeniti oslobođenje iz članka 40. stavka 1. točke a) Zakona pri prefakturiranju troškova osiguranja, ukoliko se u konkretnom slučaju radi o okolnostima identičnim onima u navedenom predmetu te samo ako je leasing društvo samo ugovorilo osiguranje predmeta leasinga s osiguravajućim društvom i u računu korisniku leasinga zaračunava točan trošak osiguranja.

Stoga, kada leasing društvo dobiva popust na uslugu osiguranja, a istu korisniku leasinga prefakturira u iznosu bez popusta, tako zaračunani troškovi zapravo su nadoknada učinjenih izdataka leasing društva koja je sastavni dio ukupne naknade koja čini osnovicu na koju se obračunava i plaća PDV u smislu članka 4. stavka 1. Zakona.“

Usluge zdravstvenog pregleda za životna, putna i druga osiguranja nisu u izravnoj vezi s liječenjem i pružanjem zdravstvene zaštite, te

¹⁰ Broj klase: 410-19/17-01/06, Ur. broj: 513-07-21-01/17-2, Zagreb, 28.08.2017.

¹¹ Broj klase: 410-19/16-01/24, Ur. broj: 513-07-21-01/16-2, Zagreb, 26.02.2016.

NE mogu biti oslobođene od plaćanja PDV-a temeljem članka 39. stavka 1. točke b) Zakona.

Međutim, ako osiguravajuće društvo temeljem rezultata zdravstvenog pregleda procjenjuje rizik odnosno prihvatljivost pojedine osobe u svrhu sklapanja ugovora o osiguranju života, smatra se da obavlja transakciju u vezi s osiguranjem. Znači, ako je zdravstveni pregled osobe sastavni dio postupka odobrenja osiguranja koje će uslijediti nakon toga, u tom je slučaju oslobođen plaćanja PDV-a u skladu s odredbama članka 40. stavka 1. točke a) Zakona o PDV-u. O tome se očitovao i Ministarstvo financija, Središnji ured Porezne uprave u svom mišljenju¹².

3.2. Odobravanje kredita i zajmova

Odobranje i ugovaranje kredita je oslobođeno plaćanja PDV-a u skladu s člankom 40. stavkom 1. točkom b) Zakona o PDV-u i člankom 66. Pravilnika o PDV-u. Pod kreditima se podrazumijevaju i zajmovi, uključujući potrošačke kredite i zajmove, hipotekarne kredite i zajmove, zajmove osigurane pokretnom imovinom ili zalogom, zajmove dane kao element financiranja u vezi s isporukama dobara ili usluga pod uvjetom da element financiranja nije sastavni dio naknade. Oslobođenje od plaćanja PDV-a se odnosi i na upravljanje kreditom odnosno usluge u vezi s kreditom kao što su usluge vođenja kredita, vođenja evidencije, dogovaranje i praćenje otplate kredita ako to radi osoba koja odobrava kredit.

Također je oslobođeno od plaćanja PDV-a ugovaranje odnosno izdavanje kreditnih garancija odnosno bankovnih garancija za plaćanje i drugih jamstava za pokrivanje novčanih dugovanja te upravljanje kreditnim garancijama od strane osobe koja odobrava kredit.

Nisu oslobođene plaćanja PDV-a usluge prikupljanja podataka, izrade analiza i davanje informacija o kreditnoj sposobnosti korisnika kredita koje nisu vezane za davanje i upravljanje kreditima ili s ugovaranjem odnosno izdavanjem garancija ili drugih jamstava za kredite i prodaja stečenih dobara nakon naplate hipoteke.

Pri odobravanju zajmova od strane jednog poreznog obveznika drugom poreznom obvezniku ili fizičkoj osobi, kamate nisu oporezive PDV-om u skladu s člankom 40. stavkom 1. točkom b) Zakona o PDV-u.

Prema odredbama članka 78. stavka 3. Zakona o PDV-u porezni obveznik nije obavezan izdati račun za kamate.

Kod davanja zajmova treba također voditi računa i o odredbama Zakona o porezu na dohodak¹³ ako se zajmovi daju fizičkim osobama, odnosno o odredbama Zakona o porezu na dobit¹⁴.

Zakon o porezu na dohodak u članku 21. stavku 3. između ostalog propisuje kako se **primitkom u naravi po osnovi povoljnijih kamata smatra razlika između ugovorene niže i stope kamate od 3% godišnje**, osim kamata po kreditima koji se daju ili subvencioniraju iz proračuna, ali ne radnicima uprave. Znači kako je pri davanju zajmova fizičkim osobama, potrebno ugovoriti kamatnu stopu od 3%, jer ako bi se ugovorila niža kamatna stopa od 3%, razlika je primitak u naravi, na koji je potrebno obračunati pripadajući porez, prirez i doprinose. Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dohodak (Narodne novine br. 128/2017) sa danom 21. prosinca 2017. godine, donijeta je nova odredba članka 21. stavka 3. koja propisuje ako se uslijed primjene zakonom utvrđenih promjenjivih parametara iznos obračunate kamate koja je ugovorena iznad stope od 3% godišnje u određenom trenutku padne ispod stope od

3% godišnje tako novoutvrđena kamata ne smatra se povoljnijom kamatom iz članka 21. stavka 3. Zakona. Nova odredba se prvenstveno odnosi na financijske institucije kada odobravaju kredite sa promjenljivom kamatnom stopom od 3% ili iznad 3%, a kasnije se zbog promjene parametara za izračun kamate ona mijenja i pada ispod 3%.

Ako zajmove daju obveznici porez na dobit, za ugovaranje kamatne stope treba voditi računa jesu li ugovorne strane povezane osobe ili nisu. Povezane osobe su definirane odredbama članka 13. stavka 2. Zakona o porezu na dobit na način da se povezanim osobama smatraju osobe kod kojih jedna osoba sudjeluje izravno ili neizravno u upravi, nadzoru ili kapitalu druge osobe, ili iste osobe sudjeluju izravno ili neizravno u upravi, nadzoru ili kapitalu društva.

Opći porezni zakon u članku 49. definira povezane osobe na sljedeći način:

„(1) Povezane osobe, u smislu ovoga Zakona, su osobe kod kojih je ispunjen najmanje jedan od sljedećih uvjeta:

- 1) dvije ili više fizičkih ili pravnih osoba koje za izvršavanje obveza iz porezno-dužničkog odnosa predstavljaju jedan rizik jer jedna od njih ima, izravno ili neizravno, kontrolu nad drugom ili drugima*
- 2) dvije ili više fizičkih ili pravnih osoba koje za izvršavanje obveza iz porezno-dužničkog odnosa predstavljaju jedan rizik jer jedna od njih ima, izravno ili neizravno, značajan utjecaj na drugu ili druge*
- 3) dvije ili više fizičkih ili pravnih osoba između kojih ne postoji odnos kontrole iz točke 1. ovoga stavka ili značajan utjecaj iz točke 2. ovoga stavka, ali koje predstavljaju jedan rizik za izvršavanje obveza iz porezno-dužničkog odnosa jer su međusobno povezane tako da postoji velika vjerojatnost da zbog pogoršanja ili poboljšanja gospodarskog i financijskog stanja jedne osobe može doći do pogoršanja ili poboljšanja gospodarskog i financijskog stanja jedne ili više drugih osoba, jer se između njih provodi ili postoji mogućnost prijenosa gubitaka, dobiti ili sposobnosti za plaćanje.*

(2) Smatra se da postoji odnos povezanih osoba iz ovoga članka i između poreznog dužnika i: njegovog bračnog druga, njegovog krvnog srodnika u ravnoj liniji, u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja, po tablini do istog stupnja bez obzira je li brak prestao ili nije, posvojitelja, posvojenika, skrbnika, osobe pod skrbništvom, staratelja, osobe pod starateljstvom te osobe koja s njime živi u zajedničkom kućanstvu.“

Ako je zaključen ugovor o pozajmici između nepovezanih osoba, ugovorena kamatna stopa može biti i 0%. Ako ugovor o pozajmici zaključe tuzemni rezident – obveznik poreza na dobit i inozemna pravna osoba potrebno je voditi računa o porezno priznatoj kamatnoj stopi koja je za 2017. godinu iznosila 4,97%, a sukladno Odluci o objavi kamatne stope na zajmove između povezanih osoba¹⁵. **Porezno priznata kamatna stopa u 2018. godini iznosi 4,55%**, a sukladno Odluci o objavi kamatne stope¹⁶

Radi se o kamatama na dane zajmove nastale u poslovnim odnosima između povezanih osoba i to:

- tuzemnog ovisnog društva i inozemnog matičnog društva,
- tuzemnog matičnog društva i inozemnog ovisnog društva,
- tuzemne poslovne jedinice inozemnog poduzetnika i društva osnivača.

¹² Broj klase: 410-19/17-02/210, Ur. broj: 513-07-21-01/17-2, Zagreb, 28.08.2017.

¹³ Nar. nov. br. 115/16

¹⁴ Nar. nov. br. 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16 i 115/16

¹⁵ Nar. nov. br. 123/16

¹⁶ Nar. nov. br. 132/17

Kamate između povezanih osoba odnose se i na rezidente u skladu s člankom 13. stavkom 5. Zakona o porezu na dobit, ako jedna od povezanih osoba:

- ima povlaštenu poreznu status, odnosno plaća porez na dobit po stopama koje su niže od propisane stope ili je oslobođena od plaćanja poreza na dobit, ili
- ima u poreznom razdoblju pravo na prijenos poreznog gubitka iz prethodnih poreznih razdoblja.

Znači kako samo u slučajevima kada postoji mogućnost prelijevanja dobiti između rezidenata primjenjuju se navedene odredbe članka. Porezno nepriznate kamate se upisuju u redni broj 16. prijave poreza na dobit – kamate između povezanih osoba.

Obveznici poreza na dobit koji imaju primljene ili dane zajmove sa povezanim osobama, bez obzira na visinu ugovorene kamatne stope, obvezni su uz prijavu poreza na dobit dostaviti i Obrazac PD-IPO - Izvješće o poslovnim događajima s povezanim osobama. Rok za dostavu obrasca PD-IPO je isti kao za prijavu poreza na dobit 30. travnja tekuće godine za prethodnu godinu. Detaljnije o obrascu PD-IPO možete pročitati u našim člancima Novosti u popunjavanju Obrasca PD-IPO, RiPup broj 1/2018, strana 65 i Obrazac PD-IPO – Izvješće o poslovnim događajima s povezanim osobama, RiPup broj 12/2017, strana 55.

U skladu s člankom 31. Zakona o porezu na dobit temeljem primljenih zajmova od inozemnih pravnih osoba, pri isplati kamata, zajmoprimac je u obvezi obračunati i platiti porez na dobit po odbitku po stopi od 15%.

Iznimno, porez po odbitku ne plaća se na kamate isplaćene:

- na robne kredite za kupnju dobara koja obvezniku služe za obavljanje djelatnosti,
- na kredite koje daje inozemna banka ili druga financijska institucija,
- imateljima obveznica, državnih i korporativnih, inozemnim pravnim osobama.

Ako se obveza za kamate koje podliježu plaćanju poreza po odbitku podmiruje bez stvarnog plaćanja (na primjer vjerovnik se odriče prava na kamatu), kamate se smatraju plaćenima i podliježu plaćanju poreza po odbitku (članak 49. stavak 6. Pravilnika o porezu na dobit)

Porez po odbitku na kamate se plaća po stopi od 15% ako se kamata isplaćuje nerezidentu koji ima sjedište u državi s kojom Republika Hrvatska nije zaključila i ne primjenjuje ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja.

Ako se kamata isplaćuje nerezidentu koji ima sjedište u državi s kojom je Republika Hrvatska zaključila i primjenjuje Ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja može se primijeniti niža stopa iz Ugovora (5% ili 10%) ili oslobođenje od plaćanja poreza po odbitku (0%). Za primjenu niže stope od 5% ili 10% zajmoprimac u trenutku isplate kamate mora posjedovati ovjereni obrazac od strane inozemne porezne uprave zajmodavca – „Zahtjev za povrat više plaćenog poreza na kamate prema Ugovoru o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja između Republike Hrvatske i _____“. Za primjenu stope 0% iz Ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, dovoljno je u trenutku isplate umjesto Zahtjeva dostaviti samo *Potvrdu o rezidentnosti* od nadležnog inozemnog poreznog tijela. Ako se radi o učestalim isplatama, ovjereni se Zahtjev podnosi pri prvoj isplati, a potom ga je potrebno podnositi svakih dvanaest (12) mjeseci. Znači kako obrazac Zahtjeva, kao i Potvrda rezidentnosti vrijede godinu dana.

U skladu s člankom 31.a stavak 1. točka 1. Zakona o porezu na dobit, zatezne kamate zbog kasnog plaćanja ne smatraju se kamatom. Dalje, članci 31.a do 31.d istog Zakona propisuju mogućnost nepla-

ćanja poreza po odbitku pri isplati kamata povezanim društvima iz država članica EU. Za to je potrebno dostaviti propisanu dokumentaciju poreznoj upravi, temeljem koje ona izdaje Potvrdu o primjeni nulte stope na isplate kamata i autorskih naknada, te u tom slučaju nema obveze plaćanja poreza po odbitku.

3.3. Isporuke građevina i zemljišta

U skladu s odredbama članka 40. stavka 1. točke j) Zakona o PDV-u **oslobođene su oporezivanja PDV-om isporuke građevina ili njihovih dijelova i zemljišta na kojem se one nalaze kod kojih je od datuma prvog nastanjenja, odnosno korištenja do datuma sljedeće isporuke proteklo više od dvije godine. Prvo nastanjenje, odnosno korištenje se može dokazati dokumentom o prebivalištu ili uobičajenom boravištu, ugovorom o najmu, ugovorima o režijskim troškovima (voda, plin, električna energija i sl.) i knjigovodstvenom dokumentacijom kojom se dokazuje da su nekretnina i njezini dijelovi stavljeni u uporabu. Ako nije moguće dokazati prvo nastanjenje, odnosno korištenje nekim od navedenih dokumenata, datumom prvog nastanjenja ili korištenja smatrat će se datum prve isporuke.**

Prema istom članku 40. stavku 1. točki k) Zakona o PDV-u **sva zemljišta, izuzev građevinskog zemljišta su oslobođena oporezivanja PDV-om.** Građevinskim zemljištem se smatra svako zemljište za koje je izdan **izvršni akt kojim se odobrava građenje** a to su: građevinska dozvola, lokacijska dozvola, rješenje za građenje i slično (članak 72.a Pravilnika o PDV-u).

Nadalje članak 72.b Pravilnika o PDV-u propisuje sljedeće:

„(1) Isporuka građevina ili njihovih dijelova i zemljišta na kojem se one nalaze prije prvog nastanjenja ili korištenja odnosno kod kojih od datuma prvog nastanjenja odnosno korištenja do datuma sljedeće isporuke nije proteklo više od dvije godine, oporeziva je PDV-om.
(2) Prvo nastanjenje odnosno korištenje iz stavka 1. ovoga članka dokazuje se jednim od sljedećih dokumenata:

- a) dokumentom nadležnog tijela o prebivalištu ili uobičajenom boravištu,
- b) knjigovodstvenom evidencijom kojom se građevina odnosno njezini dijelovi stave u uporabu,
- c) bilo kojom drugom dokumentacijom kojom se dokazuje korištenje nekretnine i njezinih dijelova kao što su: ugovor o najmu, ugovor o isporuci električne energije, vode i slično,

(3) Iznimno, ako se prvo nastanjenje odnosno korištenje ne može dokazati jednim od dokumenata koji su propisani stavkom 2. ovoga članka, a nekretnina je bila korištena, datumom prvog nastanjenja ili korištenja smatrat će se datum prve isporuke.

(4) Ako su troškovi rekonstrukcije nastanjenih, odnosno korištenih građevina ili njihovih dijelova i zemljišta na kojem se one nalaze u prethodne dvije godine prije dana isporuke veći od 50% prodajne cijene, takva isporuka je oporeziva PDV-om. Prodajnom cijenom smatra se naknada u smislu članka 33. Zakona.

(5) Isporuka nedovršenih građevina ili njihovih dijelova i zemljišta na kojem se one nalaze kao što je roh-bau oporeziva je PDV-om.

(6) U smislu stavka 4. ovoga članka rekonstrukcijom građevine smatra se izvedba građevinskih i drugih radova na postojećoj građevini kojima se mijenja građevina u odnosu na stanje prije rekonstrukcije kao što su dograđivanje, nadograđivanje, uklanjanje vanjskog dijela građevine, izvođenje radova radi promjene namjene građevine i slično, odnosno izvedba građevinskih i drugih radova na ruševini postojeće građevine u svrhu njezine obnove.“

Iz naprijed navedenih odredbi Zakona i Pravilnika o PDV-u uključuje se kako porezni obveznik koji prodaje nekretninu koja nije korištena više od dvije godine, obvezan je obračunati i platiti PDV. Tek nakon ispunjenja uvjeta korištenja više od dvije godine, porezni obveznik prilikom isporuke nekretnine može koristiti oslobođenje od PDV-a, odnosno ako prodaje nekretninu drugom poreznom obvezniku može koristiti prijenos porezne obveze u skladu s člankom 75. stavkom 3. točkom c) Zakona o PDV-u.

Isporuka nedovršenih građevina ili njihovih dijelova i zemljišta na kojem se one nalaze kao što je **roh-bau uvijek je oporeziva PDV-om**.

Rekonstruirane građevine su također oporezive PDV-om, pod uvjetima kako to definira članak 40. stavak 5. Zakona o PDV-u. Pod rekonstruiranim građevinama se smatraju građevine ili njihovi dijelovi i zemljišta na kojem se one nalaze, ako su troškovi rekonstrukcije u prethodne dvije godine prije isporuke veći od 50% prodajne cijene. Takve rekonstruirane građevine dijelit će porezni položaj građevina koje su oporezive PDV-om do protoka razdoblja od dvije godine od datuma prvog nastanjenja, odnosno uporabe, ako je prodavatelj obveznik PDV-a

Najveća novost u oporezivanju nekretnina od 1. siječnja 2015. godine je mogućnost izbora oporezivanja za nekretnine koje su oslobođene plaćanja PDV-a, u skladu s člankom 40. stavkom 4. Zakona o PDV-u, a što obuhvaća i isporuke poljoprivrednog i šumskog zemljišta. Međutim, pravo izbora oporezivanja porezni obveznik isporučitelj nekretnine može koristiti jedino i samo u slučaju kada kupac nekretnine može priznati pretporez u cijelosti. Prednost „opcije” – prijenosa porezne obveze je u tome da isporučitelj nekretnine ne mora raditi ispravak pretporeza u roku od 10 godina, a što bi bio obvezan kod oslobođenja od PDV-a, ako je koristio pretporez, a druga pogodnost je da kupac nekretnine evidentira obvezu i pretporez u obrascu PDV-a, te nema fizičkog odljeva novca, kao kod plaćanja 4% poreza na promet nekretnina. U slučaju opcije isporučitelj je obvezan navesti napomenu na računu: „Prijenos porezne obveze prema članku 75. stavku 3. točke c) Zakona o PDV-u”.

Prijenos porezne obveze u skladu s člankom 75. stavkom 3. točkom d) obvezno se primjenjuje pri prodaji nekretnine od strane ovršenika u postupku ovrhe.

Prodaju nekretnina, kao i pokretnina u postupku ovrhe propisuje članak 21. Pravilnika o PDV-u na način:

„(1) Kad zakonom utvrđeno tijelo u postupku ovrhe proda neko dobro, ne smatra se da je došlo do isporuke između dužnika i ovršnog tijela već do izravne dužnikove isporuke kupcu, koja podliježe oporezivanju.

(2) Pri prodaji dobara u postupku ovrhe koji provodi Porezna uprava prema odredbama Općeg poreznog zakona i drugih propisa, smatra se da je došlo do izravne dužnikove isporuke kupcu.

(3) Ovršno tijelo koje u postupku ovrhe provodi prodaju dobara obvezno je kopiju dokumenta o prodaji dobara dostaviti nadležnoj ispostavi Porezne uprave. Navedeno se ne primjenjuje u slučaju iz članka 75. stavka 3. točke d) Zakona.

(4) Odredbe stavaka 1., 2. i 3. ovoga članka na jednak se način primjenjuju i kod punopravnog stjecanja vlasništva u postupku fiducije”.

Ako su ovršenik i kupac obveznici PDV-a, a nekretnina nije korištena više od dvije godine, ovršenik neće zaračunati PDV, već je u obvezi primijeniti prijenos porezne obveze u skladu s člankom 75. stavkom 3. točkom d) Zakona o PDV-u. Ali ako je nekretnina kori-

štena više od dvije godine, ovršenik će primijeniti prijenos porezne obveze na kupca u skladu s člankom 75. stavkom 3. točke c) Zakona o PDV-u.

Ako se u postupku ovrhe **proda nekretnina na koju se plaća PDV, osobi koja nije porezni obveznik**, tada je ovršenik koji je upisan u registar obveznika PDV-a obvezan na isporučenu nekretninu obračunati PDV. U tom slučaju smatra se da postignuta cijena predstavlja cijenu u koju je uključen PDV obzirom da je ovršenik porezni obveznik upisan u registar obveznika PDV-a. U tom slučaju PDV se izračunava primjenom preračunate stope PDV-a na postignutu cijenu.

Ako je nekretnina oslobođena PDV-a ista se oporezuje porezom na promet nekretnina po stopi od 4%. Detaljnije o prodaji nekretnina u postupku ovrhe možete pročitati u našem članku Oporezivanje prodaje nekretnina i pokretnina u postupku ovrhe, RiPup broj 5/2017, strana 70. O prodaji nekretnina i pokretnina u postupku ovrhe očitivalo se i Ministarstvo financija, Središnji ured Porezne uprave u svom mišljenju¹⁷.

ističemo...

U slučaju kada je nekretnina oslobođena PDV-a prilikom prodaje, a prodavatelj nekretnine je porezni obveznik koji je prilikom nabave nekretnine iskoristio pretporez, prodavatelj je obavezan ispraviti pretporez, ako od trenutka nabave do trenutka prodaje nije prošlo 10 godina.

Ako bi se nekretnina koja je oslobođena plaćanja PDV-a u skladu s člankom 40. stavkom 1. točkom j) Zakona o PDV-u prodala stranom poreznom obvezniku iz druge države članice, ali koji ima hrvatski PDV identifikacijski broj, strani porezni obveznik platit će porez na promet nekretnina po stopi od 4%. Međutim, ako se ugovorne strane odluče za primjenu opcije – prijenosa porezne obveze iz članka 40. stavka 4. Zakona o PDV-u, strani porezni obveznik sa hrvatskim PDV identifikacijskim brojem evidentirat će u obrascu PDV-a obvezu i pretporez. Naravno uvjet za primjenu prijenosa porezne obveze kod isporuke nekretnine je da strani kupac koji je registriran za potrebe PDV-a u Republici Hrvatskoj ima pravo na odbitak pretporeza u cijelosti. O tome se očitivalo i Ministarstvo financija, Središnji ured Porezne uprave u svom mišljenju¹⁸.

3.4. Najam stambenih prostorija

U skladu s člankom 40. stavkom 1. točkom l) Zakona o PDV-u i člankom 73. Pravilnika o PDV-u **najam stambenih prostorija i dijelova stana u svrhu stanovanja oslobođen je plaćanja PDV-a**.

Sve prateće isporuke dobara i usluga u vezi s najmom stana u stambene svrhe, koji se uključuju u iznos naknade za najam stana, također su oslobođeni PDV-a (primjerice režijski troškovi kao što su isporuke vode, struje, plina, grijanja, odvoz smeća).

Nije oslobođen plaćanja PDV-a najam namještenih ili nenamještenih soba i stambenih prostorija, radi povremenog boravka, bez namjere trajnog življenja, u turističke svrhe i u poslovne svrhe.

Najam parkirnih mjesta u zajedničkoj garaži stambene zgrade **nije oslobođen PDV-a**, neovisno o tome radi li se o najmu nekretnine u stambene ili u poslovne ili u turističke svrhe.

17 Broj klase: 410-19/15-01/197, Ur. broj: 513-07-21-01/15-1., Zagreb, 21.09.2015.

18 Broj klase: 410-19/15-01/176, Ur. broj: 513-07-21-01/15-2, Zagreb, 20.05.2015.

U nastavku dajemo primjere ispravka pretporeza kod prenamjene nekretnine iz stambene u poslovne svrhe i ispravka pretporeza kod prodaje nekretnine:

Primjer 1. - Ispravak pretporeza radi prenamjene gospodarskog dobra (nekretnine)

Porezni obveznik „A“ d.o.o. je 2013. godine nabavio nekretninu od poreznog obveznika „B“, d.o.o. u vrijednosti od 1.000.000,00 kn (osnovica 800.000,00 + PDV 200.000,00). Trgovačko društvo „A“ d.o.o. je odbilo pret porez u iznosu od 200.000,00 kn u cijelosti. U razdoblju od 2013. do 2017. trgovačko društvo „A“ d.o.o. je davalo nekretninu u najam u poslovne svrhe, međutim od siječnja 2018. umjesto u poslovne svrhe, nekretnina se iznajmljuje u stambene svrhe, za potrebe stanovanja, a što je oslobođeno PDV-a u skladu s člankom 40. stavkom 1. točke I. Zakona o PDV-u. Znači, kako u 2018. godini dolazi do promjena uvjeta mjerodavnih za odbitak pretporeza. Razdoblje za ispravak pretporeza kod nekretnina je 10 godina, u ovom slučaju za razdoblje od godine nabave 2013. do 2022. godine. Porezni obveznik „A“ d.o.o. je obavezan ispraviti pret porez u 2018. godini kada dolazi do promjena uvjeta mjerodavnih za odbitak pretporeza za 1/10, tj. za 20.000,00 kn.

Iznos pretporeza za ispravak izračunava se na sljedeći način:

$$200.000,00 \text{ kn} / 10 = 20.000,00 \text{ kn}$$

Porezni obveznik iznos pretporeza od 20.000,00 kn iskazuje u PDV obrascu za prosinac 2018. godine na rednom broju III.15. s predznakom minus (-).

Iznos pretporeza od 20.000,00 kn u PDV obrascu za prosinac 2018. godine će smanjiti ukupan iznos pretporeza tog razdoblja kod poreznog obveznika.

U slučaju kada će porezni obveznik tu nekretninu koristiti do 2022. godine za najam u stambene svrhe, koji je oslobođen PDV-a, sve će godine iskazati ispravak pretporeza u visini 1/10, odnosno u iznosu od 20.000,00 kn putem prijave PDV-a za posljednje razdoblje oporezivanja i to sve do zaključno 2022. godine. Nakon proteka roka od 10 godina, odnosno od 2023. godine, porezni obveznik više nije u obvezi obračunavati ispravak pretporeza za tu nekretninu.

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Konto	Iznos	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
Za ispravak pretporeza				
1	Ostali PDV na koji je prestalo pravo na pret porez (potraživanje od države)	4509	20.000,00	
	Ispravci pretporeza	1606	-20.000,00	

Primjer 2. - Ispravak pretporeza kod isporuke gospodarskog dobra (nekretnine)

Ako bi porezni obveznik „A“ d.o.o. nekretninu iz primjera 1. koju je nabavio u 2013. godini u vrijednosti od 1.000.000,00 kn (osnovica 800.000,00 + PDV 200.000,00) prodao u listopadu 2018. godine bez PDV-a (u skladu s člankom 40. stavkom 1. točkom j) Zakona o PDV-u), obavezan je vratiti iznos pretporeza za razdoblje od 2018. do 2022., odnosno za 5 godina. U skladu s člankom 65. stavkom 2. Zakona o PDV-u ispravak pretporeza kod isporuka gospodarskih dobara se obavlja odjednom za cijelo preostalo razdoblje isprav-

ka. Porezni obveznik je u obvezi vratiti iznos od 100.000,00 kn, a do iznosa ispravka pretporeza se došlo na sljedeći način:

Iznos pretporeza za ispravak izračunava se na sljedeći način:

$$200.000,00 \text{ kn} / 10 = 20.000,00 \text{ kn}$$

$$20.000,00 \text{ kn} \times 5 \text{ g.} = 100.000,00 \text{ kn}$$

Porezni obveznik iznos pretporeza od 100.000,00 kn iskazuje u PDV obrascu za listopad 2018. godine na rednom broju III.15. s predznakom minus (-).

Iznos pretporeza od 100.000,00 kn u PDV obrascu za listopad 2018. godine će smanjiti ukupan iznos pretporeza tog razdoblja kod poreznog obveznika.

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Konto	Iznos	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
Za ispravak pretporeza				
1	Ostali PDV na koji je prestalo pravo na pret porez (potraživanje od države)	4509	100.000,00	
	Ispravci pretporeza	1606	-100.000,00	

4. Podjela pretporeza

U skladu s člankom 62. stavka 1. Zakona o PDV-u, porezni obveznik koji ujedno obavlja oporezive isporuke i isporuke oslobođene PDV-a bez prava na odbitak pretporeza, te koristi dobra i usluge u okviru svoje gospodarske djelatnosti za isporuke dobara i obavljanje usluga po kojima je dopušten odbitak pretporeza i za isporuke dobara i usluga po kojima je isključen odbitak pretporeza, treba iznose pretporeza podijeliti na dio koji se može odbiti i na dio koje se ne može odbiti. Porezni obveznik treba utvrditi:

- primljene isporuke dobara i usluga koristi za obavljanje isporuka za koje može odbiti pret porez,
- primljene isporuke dobara i usluga koje koristi za obavljanje isporuka za koje ne može odbiti pret porez
- primljene isporuke dobara i usluga koje ne može pripisati isključivo jednim ili drugim.

Podjela pretporeza se obavlja po onim ulaznim računima koji se odnose na nabavu dobara i usluga koje se koriste djelomično za obavljanje oporezivih, a djelomično za oslobođene isporuke (na primjer računi za režijske troškove, za knjigovodstvene usluge i sl.).

U skladu s čl. 62. st. 2. Zakona o PDV-u iznos pretporeza koji se odnosi na isporuke dobara i usluga za koje je dopušten odbitak pretporeza izračunava se kao razmjerni dio putem formule, prema kojoj se stavlja u odnos:

- u brojniku: ukupna vrijednost godišnjih isporuka (prometa), bez PDV-a, od transakcija za koje je dopušten odbitak pretporeza
- u nazivniku: ukupna vrijednost godišnjih isporuka (prometa), bez PDV-a, od transakcija uključenih u brojnik i transakcija za koje nije dopušten odbitak pretporeza te iznos subvencija, osim onih koje su izravno povezane s cijenom isporuka dobara ili usluga iz čl. 33. st. 1. Zakona o PDV-u.

Dio pretporeza koji se može odbiti utvrđuje se na godišnjoj razini kao postotak i zaokružuje se naviše do sljedećeg cijelog broja (čl. 62. st. 4. Zakona o PDV-u).

Prema čl. 138. st. 13. Pravilnika o PDV-u ako porezni obveznik temeljem izračuna iz članka 62. stavka 2. Zakona utvrdi pravo na

